C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Hasek_Jaroslav-A_vyklepal_prach_z_obuvi_sve.pdb

PDB Name: I vyklepal prach z obuvi své
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

I vyklepal prach z obuvi své...
Jaroslav Hašek
4. prosince, 1850 roků od zkázy Jeruzaléma, 428 roků od objevení Ameriky, a jestli to ještě nestačí, 540 roků od vynalezení střelného prachu, opustil jsem sovětské Rusko a objevil se na hranicích Estonské republiky.
Se zájmem jsem přečetl v Narvě vybledlý plakát, ve kterém před rokem estonská vláda slibovala neznámým pánům, kteří mne chytí a pověsí, 50 000 estonských marek odměny.
V té době vydával jsem totiž pod Jamburgem časopis v tataro-baškirském jazyce pro dvě divoké divize Baškirů a jiných hrdlořezů, kteří operovali proti bílým vojskům Estonské republiky.
Estonci totiž vpadli do Ruska a pokoušeli se, podporováni Anglií, dostat výprask.
50 000 estonských marek! Mají sice mizernou valutu, deset estonských marek musíte dát za jednu německou, nicméně bylo to velice lákavé, zejména když jsem potřeboval peníze, utrativ poslední milión sovětských rublů po cestě z Moskvy do Narvy.
Naštěstí jsem si vzpomněl, že by mně, kdybych se jim i nakrásně v Narvě sám oběsil, nikdo nevěřil, že jsem to opravdu já, poněvadž jsem jel pod falešným jménem, s padělanými dokumenty, na kterých totiž jediné, co bylo nepadělané, byla má fotografie.
Z toho přemýšlení vytrhl mne jeden slušně oděný pán, který lámanou ruštinou se mne optal, nechci-li měnit sovětské ruble za estonské marky.
Poznal jsem ho na první pohled. Po dlouhých létech opět první státní detektiv!
Estonské četníky a strážníky už jsem viděl v dlouhém řetězu stát za drátovými překážkami podél hranic.
Díval jsem se na ně s jednostranným pocitem, kterému doufám každý porozumí.

Samo Estonsko je celé zadrátované, aby tam nemohla vniknout myšlénka socialismu.
První detektiv zahovořil dále. Pokoušel se ze mne, neznámého cizince, něco vylákat.
Mluvil o nepořádcích v Estonsku a chválil sovětské Rusko.
Naštěstí jsem se informoval v Moskvě o Rusku z jednoho čísla Národní politiky, kterou českým lidem vracejícím se z Ruska rozdávají zřízenci české mise, kterou řídí v Moskvě pan kapitán Skála.
Řekl jsem mu, aby tak ty Sověty nechválil, že jsem četl v Národní politice, jak jednomu českému obuvníkovi zešílela v Petrohradě žena z hladu a zemřel dědeček v Chrastovicích u Berouna. Mrtvoly se válejí po ulicích. Z půldruhého miliónu obyvatelů v Petrohradě zůstal naživu jen jeden člověk, Zinovjev, který v liduprázdném Petrohradě loupí krámy za bílého dne. Ale to všechno je maličkost, dějí se ještě horší věci. Novorozeňatům...
Pan detektiv se ani se mnou nerozloučil a spěšně odešel na druhou stranu nádraží.
Připojil jsem se k transportu návratců z Ruska.
Roztrhané šedivé uniformy starého Rakouska, vybledlé "ruksaky" za těch šest let, směs hlasů a jazyků všech národů bývalé monarchie.
V tichém koutku malého domku na nádraží, kde nadpis "pro pány", přišíval si nějaký maďarský hejtman na zamaštěný límec hvězdičky.
Před starou pevností a hradem v Narvě zástupce Mezinárodního kříže vítá německy "těžce zkoušené obránce vlasti".
Německá sestra od Mezinárodního kříže rozdává první německou kávu s cukerínem.
Na bráně karanténního tábora, starého hradu, jen maďarské a německé nadpisy.
Národní vlajky všech možných národů neslovanských.
Členové amerického Spolku křesťanských mladíků rozdávají bible a spekulují s výměnou "romanovek", "kerenek" i sovětských rublů na estonské marky.
Všichni nadávají na Rusko a estonští vojáci tajně prodávají návratcům kořalku.
Brána starého hradu německých křižáků se za námi zavřela. Budeme zde čtyři dny a nikdo nesmí do města.
Na velikém nádvoří nastává třídění národů. Nějaký pán křičí německy: "Příslušníci Maďarské republiky nalevo, Rakouské napravo, Československé do středu, Rumunska ke vratům!"
Nastává strašný zmatek. U kanceláře stojí nějaký bývalý kadet a pláče. Zřízenec Mezinárodního červeného kříže dotírá na něho, aby řekl, kam patří.
Vedou ho do kanceláře k mapě. Hledají tam Kološvár a nakonec se zjišťuje, že se stal z něho, na základě versailleského míru, Rumun.
Kadet pláče ještě víc a sestra od Červeného kříže dává mu na cukr valeriánové kapky...

II

Karanténní tábor i kanceláře Mezinárodního červeného kříže nalézají se na velikém prostranství starého hradu v Narvě, který vystavěli němečtí křižáci, ohněm a mečem hubící kdysi pobaltické kraje.
Dnes je hubí anglické společnosti, dodávající jim nepotřebná děla, porcelánové podklady do kurníků, elektrické samovařiče a sportovní potřeby, což je vše velice důležité, poněvadž Estonci sami nemají co jíst.
Hrad v Narvě je dokonalá zřícenina. Několikrát ho rozbili Švédové, když chtěli z Narvy vyhnat německé rytíře. Pak ho přivedl v nové zříceniny Petr Veliký, když vyháněl z něho Švédy. (Bližší podrobnosti nenajdete v žádném naučném slovníku.) V občanské válce ochutnaly zdi hradu granáty bílých i rudých. Nakonec dovršuje dílo zkázy Mezinárodní červený kříž, který vystavěl, nelituje motyk pro hradní zdi, ze zbytků starého rytířského sálu nesplachovací klozety pro bývalé zajatce navracející se z Ruska.
Jeho motyky zpracovaly i věže hradu na různá skladiště, ve kterých, nedej bůh, aby tak přišla revize. Místní podnikatelé, spekulantské obyvatelstvo provrtalo zdi hradní četnými otvory, kterými se plíží do hradu se smradlavými salámy.
Poněvadž jest přísný zákaz, že se nikdo z obyvatelstva nesmí stýkat s vracejícími se z Ruska, u každé takové díry stoji estonský voják a čeká jako kočka na myš. Jest to stálý příjem místní posádky, padesát procent z každé libry prodaného salámu a jiných poživatin, stejně mizerné kvality jako salám.
V celém hradě panuje vzorná nečistota. Dělá to dojem obleženého hradu za starých dob, kdy nepřátelé

házeli do hradu smradlavé hrnce.
Střepy opatrně sebrali, aby si nerozřezali opánky, ale obsah hrnců válí se všude, kam se podíváte.
Stejně pěkně to vypadá i v budově bývalých ruských kasáren na nádvoří, kde jsou ubytováni návratci z Ruska.
Špinavé pryčny, čoudící kamna, i těžká atmosféra fazolové polévky. Ženy návratců věší plenky svých robátek.
Půjdeme se raději podívat do "soldatenheimu".
Mezinárodní červený kříž, na který věnovali Američané tolik peněz, je podnik s čistě německým nátěrem a v Narvě dělá dojem čistě výdělečného podniku.
Sestřičky prodávají salám i kávu. Káva je z konzerv, které se mají rozdávat zadarmo mezi návratce.
Salám kupují za 5 marek a prodávají za 25 marek estonských nebo 125 rublů romanovských (carských) nebo za 320 dumských (kerenek) nebo za 1000 rublů sovětských.
Nějakému Tyrolákovi, který odjíždí dnes s transportem, je to všechno jedno. Cítí vůni německé kávy, chutná nadpis "Behüt euch Gott".
Je pohnut. "Milostivá sestro," praví dojatě, zastrkuje do kapes za poslední ruble koupený salám, "děkuji vám za všechno, co jste pro nás udělali."
V soldatenheimu jsou jedině německé časopisy. Chtěl jsem si právě prohlédnout článek ve Freiheit o posledních výlukách dělníků v německé "socialistické republice", když nastal hrozný zmatek a křik venku, že jeden Maďar skočil s věže do hradního příkopu.
Šel jsem se na to podívat a zjistil jsem: Do hradního příkopu skočil bývalý hejtman Harányi od 18. honvédů na základě nepodařené finanční spekulace.
Jest to tklivý obrázek spekulace s penězi.
Pan hejtman Harányi z tábora z Krasnojarska byl odpraven jako invalida do Moskvy, kde prodal na Sucharevce (moskevský veletrh) své kalhoty za 120 000 rublů, blůzu za 80 000 rublů sovětských, dohromady 200 000 rublů sovětských.
Poněvadž slyšel, že sovětské ruble za hranicemi nepřijímají a nic za ně nedávají, skoupil od spekulantů s penězi na Sucharevce romanovky, carské deseti a pětiruble, 1000 rublů za 50 000 sovětských. Měl tedy 4000 rublů romanovek. Pak mu někdo řekl, že Wrangel byl bit a romanovky za hranicemi neberou, tam že dnes mají cenu Kerenského ruble (dumské). Proměnil tedy 4000 rublů carských na 2000 rublů kerenek, které v Narvě k svému úžasu proměnil jedině na 400 estonských marek, které snažil se vyměnit na německé marky. Dostal za ně 80 německých marek. To mu dodalo. Počal skupovávat opět sovětské rubly a dával 10 marek německých za 1000 rublů sovětských. Získal tím 8000 rublů, které vyměnil plný zoufalství za 40 marek, poněvadž zatím klesl kurs. V úterý udělal novou spekulaci s proměnou na carské peníze a ve středu se vrhl s jednou estonskou markou s nejvyšší věže hradu do hradního příkopu s výkřikem: "Éljen a Magyarország!"
Pochovali ho za hradní zdí, kde spí poslední spánek 400 vojáků ruské Rudé armády, kteří padli Estoncům do zajetí a byli na náspu popraveni kulomety.
Zítra jedeme do Revelu.

III

Dostati se z Narvy do Revelu není věcí tak jednoduchou a lehkou. Projdete celým systémem různých opatření. Předně se musíte vysvléknout donaha a dát své šaty a boty do dezinfekčního přístroje, kde vaše šaty a prádlo vypalují. A stane-li se vám to neštěstí a nikdo vám nevysvětlí, že věci z kůže jako například boty a tobolka se úplně zničí v takovém dezinfekčním přístroji, uzříte před sebou obrazy děsu a hrůzy.
Jeden ubožák zavázal do uzlíku své boty a tobolku, naplněnou romanovskými pětisetrublovkami. Dva roky okrádal Rusko, než se domohl slušného kapitálu, který vyšel z vypalovacího přístroje jako nerozbitná stočená hrouda seškvařené a svařené kůže s uzavřenými bankovkami, které vrátily se do prvního stavu papírové seschlé kaše.
Co se týče bot, bylo naprostou záhadou, co se to vlastně vrátilo z dezinfekčního přístroje. Jakési dva tajemné uzle z tvrdé kožené masy ležely před nešťastníkem, který v jedné ruce držel to, co před patnácti minutami nazývalo se tobolkou i jměním, a blbě se díval na své bývalé boty.

Nakonec odvedli bosonohého nešťastníka do kanceláře Mezinárodního červeného kříže, kde mu vyplatili padesát německých marek podpory a dali hrubé boty, což vše musel potvrdit asi patnácti podpisy.
Mezitímco se stalo toto neštěstí, koupaly se druhé skupiny návratců v špinavých, studených lázních a dozorci pohlavkovali opovážlivce z bývalé Translajtánie, kteří kradli zelené mýdlo z lázeňských beček.
Nakonec všechny vymyté a prodezinfikované seřazují u kanceláře Mezinárodního kříže a nastává nová procedura. Estonský úředník kontroluje podle spisu, kdo večer pojede do Revelu. Maďarská, rumunská a česká jména jsou mu nerozluštitelnou hádankou, jak se mají vyslovovat.
Dochází k četným nedorozuměním. Křičí: "Jesef Nefech!" Hledají ho. Nikdo se nepřihlašuje. Hledají ho mezi Turky, Rumuny, a nikomu nenapadlo, že to je Josef Novák, který čeká ve skupině Čechů, aby vykřikl hrdě na dvoře hradu v Narvě: "Hier!"
A tak může být, že Josef Novák čeká ještě dodnes v Narvě, kdy budou pročítat jeho jméno.
Nastává druhá éra. Zápas o konzervy, kterých rozdávají jednu krabici na dva muže. Děje se tak beze všeho systému. Princip altruity pláče kdesi ve zbořeninách. Marně hledají toho, který dostal konzervu pro toho druhého, který pln zoufalství staví se opět do chvostu v naději, že se mu podaří zmizet s celou krabicí. Nakonec zavírají skladiště a ubohý skladník s expeditorem s tužkou v rukách luští těžký matematický problém:
Dnes odjíždí 726 návratců. Jedna konzerva na dva - 363 konzervy, a vydali 516. (Doporučuji vřele tuto neznámou rovnici Časopisu českých matematiků i panu ministrovi financí.) -
Něco podobného děje se i s dárky Amerického červeného kříže. Příjemná mladá dáma zkoumá ústní žádosti žadatelů, kteří se již rychle v baráku zbavili košil a s rozhalenými ňadry mlčky ukazují, že jsou bez košile.
Jeden z žadatelů snaží se mladé dámě dokázat, že opravdu nemá podvlékaček...
V šest hodin večer nakonec seřazují nás v šestistup, obklopují estonskými vojáky a vyvádějí z brány v sad u mostu, kde nás opět sčítají.
Číslice jsou neobyčejně pohyblivé. Jak jsem řekl, má nás jeti 726. Na nádvoří nás bylo 713, u brány 738, a nyní je nás 742.
Estonský úředník zoufale mává rukou a bručí: "Ilvaja!", což odpovídá ruskému, zoufale širokému: "Ničevo!"
Ženou nás přes most a ještě dva kilometry přes město, ve kterém občanská válka zanechala význačné stopy.
Přes náměstí táhne se dlouhý pruh nezasypaných zákopů na památku potomkům i pro případ kanalizace, která je zde na stejném stupni evoluce, jako když před stoletími němečtí křižáci stavěli toto město.
Na rohu třídy Maja viděl jsem sympatický obrázek. Policejní strážník rozháněl od sebe tlustého vepře a potulného bradatého kozla, kteří se mezi sebou rvali.
To je všechno, co jsem v Narvě viděl, a mohu končit týmiž slovy jako ve svém fejetonu číslo II: "Zítra jedeme do Revelu!" Dávám čtenářům i redakci Čestné slovo, že opravdu zítra konečně do toho Revelu odjedeme.
IV
Sto osmdesát kilometrů z Narvy do Revelu projeli jsme za dva dny. Estonské úřady prohlíželi transport opět na několika stanicích, nepouštěly nikoho z vlaku na nádraží, nedovolily ničeho koupit, a tak ve vlaku vypadalo to jako v sopce: Návratci seděli kolem malých železných kamínek, v nichž dávno již prvý den vyhasl oheň, poněvadž dali na ty dva dny jen několik kusů rašelinových briket, a nadávali na celé Estonsko i na zástupce Mezinárodního Červeného kříže.
Nejdelší zastávka byla na stanici estonského městečka Igöratis, kde došlo k otevřené vzpouře posledních tří vagónů, kde seděli Rumuni a Maďaři. Obklíčili nešťastného zástupce Červeného kříže a žádali na něm bouřlivě chléb, hrozíce mu výpraskem.
Při té scéně poznal jsem blíže pana inženýra Jožku. Až do toho okamžiku žil nepoznán a nikým neoceněn mezi rakouskými Němci ve vagóně číslo 7.
Nikdo netušil, že ten skromný pán z důstojnického tábora zajatců v Semipalatinsku jest takový "rozoumek-idealista".

Předstoupil před ohroženého davem zástupce Červeného kříže a kazatelským tónem řekl: "Ale pánové, mějte rozum, já se vám divím, že křičíte tak nahlas. Rozvažte si dobře, že jsme v cizině, hosty na půdě Estonska a že každá taková výtržnost nás všechny hluboce sníží v očích Estonců."
"My žádáme," vykřikli Rumuni, "aby nám okamžitě dali chleba." "V Narvě," křičí do toho Maďaři, "dali každému chleba na půl dne a teď nás už půldruhého moří hladem. Řežte ho!"
"Ale pánové," chlácholil pan inženýr, "mějte strpení, nečiňte žádného násilí! Ať vidí Estonci, že se opravdu umíme chovat důstojně. Považte, kdyby šly děti estonské ze školy, co by si pomyslily."
Davem probíhá nejasné tušení, že asi pan inženýr má v tom také prsty, a někdo z davu nestydatě tvrdí, že ve vagónu, kde je pan inženýr, mají chleba tolik, že s ním topí.
Zástupce Červeného kříže používá bouře, která se snáší nad hlavou pana inženýra, a mizí. Elektřina se vybíjí. Dva estonští vojáci klidně se dívají, jak pan inženýr je lynčován a jak potom, když už to má odbyto, namáhavě leze do svého vozu.
"Ti mne zřídili," řekl ve voze, "to mne bolí, že se mně 10 stalo v cizině, před zraky cizinců, ještě štěstí, že nešly děti ze školy, mohly by si pomyslit, že jsme divoši."
Zástupce Červeného kříže, za kterého se pan inženýr obětoval, cítil mravní povinnost přece jen něco udělat pro transport a šel vyjednávat s místními estonskými úřady, aby uvařily alespoň pro transport polévku.
Jeho vyjednávání mělo přece jen úspěch. Sotva začal mluvit s nimi o polévce, celý telefonní aparát byl v chodu. Nádraží dostalo rozkaz okamžitě nás odpravit dále a zástupci Červeného kříže bylo slíbeno, že polévku dostaneme v Igwě.
Jedeme tedy do Igwy, kde se dovídáme, že polévka se nevaří, poněvadž my dostaneme celý oběd v Mörigölje.
Stanice Mörigölje se nás rychle zbavuje ujištěním, že na stanici Wejnemäje čeká nás oběd i večeře.
Ku cti spolucestujících mohu říci, že toho pána, který nám tohle vyřizoval, odvezli do nemocnice a jelo se dále. Na stanici Wejnemäje se náš vlak ani nezastavuje a tak, jestli byl mezi námi někdo, kdo se domníval, že tomu pánovi v Mörigölje bylo ublíženo, přeměnil úplně své smýšlení.
Nocí blíží se k Revelu vlak, jehož obecenstvo sestává z lidí na všechno odhodlaných. Nálada taková, že vyloupení Revelu zdá se býti více než pravděpodobným.
K ránu nebylo mezi námi nikoho, kdož by se netvářil jako zarputilý starý lupič a zločinec.
Jedině pan inženýr neztrácí naději, domnívaje se optimisticky, že přece nás alespoň v Revelu nakrmí.
Mluví něco neustále, co každému je již dávno známo. "Opravdu," říká, "jest to podivné, že když půldruhého dne člověk nic nejí, pociťuje hlad. Jestli nás v Revelu nenasytí, hlad přejde sám sebou. Bez chleba jest velmi těžko žít a chlebem se člověk dobře nasytí."
"Pane inženýre," ozývá se hlas z rohu vagónu, "jestli nepřestanete žvanit, dávám vám čestné slovo, že otevru dvéře a vyhodím vás na koleje při plné jízdě."
Pan inženýr bručí něco o souzvucích krásy, dobra i pokroku, o tom, že naděje dává duši vítězství nad klením, a o duchovním obrození hulvátů.
Venku svítá. Pan profesor Zemánek se hádá s celým vagónem, že musíme být již u moře a že je cítit slaný mořský vzduch. Konečně zpozoruje, že mu někdo z naší společnosti vstrčil do kapsy kalhot celou sbírku jiker ze shnilých slanečků, kterými nás obětavě podělili v Narvě.
Cítí se přirozeně uražen a pan inženýr ho jemně upozorňuje, že největší ctností jest snášet výsměch. Svět musí mít evangelium lásky.
Několik dobře míněných výhrůžek přinucuje pana inženýra, že zabaluje se v plášť a umlká až do stanice Külmö, kde všichni mužští příslušníci transportu rozbírají zásoby rašeliny a dříví, aby vytopili vagóny.
Když přinesli loupeží nabytou kořist a oheň již vesele zahučel v malých kamínkách, pan inženýr slézá ze svého místa a praví: "Odcizujeme-li věc, která nám nepatří, jest to krádež, kdo tak činí, o tom se říká, že krade. Všichni jsme zodpovědni. Ohřívám-li se ukradeným dřívím, uhlím nebo rašelinou, jsem účastníkem loupeže."
V debatě se zjišťuje po jeho prohlášení, že se výpravy nezúčastnil, i nemá práva na zisku. Chce-li sedět v teple, musí jít ukrást poleno. "Kdo přijímá dobro, musí dodávat."
Otvírají mu dvéře a vystrkují ven. Venku je dvanáct stupňů mrazu. Za chvíli se vrací s velkým polenem a

praví: "Vzal jsem cizou věc, jsem zloděj."
Na stanici Külmö se rozneslo, že zástupce Červeného kříže zůstal na stanici v Mörigölje, aby po telefonu vyjednával s revelskými úřady. Probíhá ta zpráva jako jiskra naděje všemi vagóny, až uhasíná v skepticismu, který prostými slovy vyjadřuje jeden občan ze Smíchova, "že je to zas nová zlodějna".
Jeho názor byl úplně správný. Když už máme vjíždět v Revelu na nádraží, vlak odbočuje na přístavní trať, míjí velkým obloukem město Revel, kde jsme měli dostat: 1. oběd, 2. večeři, 3. snídani.
Vlak nese nás zvýšenou rychlostí podél mořského břehu. Moři nevěnuje nikdo žádnou pozornost. Všichni se otáčejí dozadu, kde se zbaběle před námi za písčitými náspy schovává město Revel, které tak šťastně vyvázlo před zoufalými odhodlanci.
Vlak se zastavuje u cíle cesty. Molo, uprostřed paroloď pro dopravu Kypros, dále mezi ostrovem Silgit a námi ještě jedna paroloď na kotvách.
Na břehu moře očekává nás deputace nějakého spolku paní a dívek z Revelu s pastorem v čele a rozdávají noviny z vlasti, přičemž sbor paní a dívek zpívá dojemně německy:
Kdo chce býti v světě šťasten,
musí vzdát se hříchů všech.
Kdo i v smrti má být blažen
boží lásky cítit dech.
Za půl hodiny koupá se pastor i se sborem paní i dívek v moři a my všichni s hrozným řevem "hurrá!" řítíme se na paroloď Kypros, stojící v molu...
V
Mužstvo lodi Kypros, vesměs zkušení staří námořníci, udělali s námi krátký pořádek. Bylo to, jako když bača na salaši počítá ovce. Chytne jednu za druhou za kožich a hází dovnitř. Každý jednotlivec z nás prošel turniketem z několika párů svalnatých chlupatých námořnických rukou, které si ho podávaly dále, až se octl kdesi dole v podpalubě a patřil do některého z četných desátků, které vyrůstaly v podpalubí jako houby po dešti. A nežli se vzpamatoval, už se svým desátkem druhým východem šel na druhý konec lodi, dostal bochánek chleba, masitou konzervu, lžíci, plechový talíř a koflík, a již byl opět v podpalubí na svém místě. Během půlhodiny byl celý transport zásoben, rozmístěn a syt.
Pan inženýr nabývá opět ducha a pokračuje ve svém rozumování: "Je-li člověk syt, jest spokojen, nenasycený člověk jest nešťasten."
Má kolem sebe velmi málo posluchačů, nicméně pokračuje ve svých nezvratných vývodech: "Předtím, nežli pojedeme odtud, musí paroloď zdvihnout kotvy a pod parními kotli musí být zatopeno. Kdyby to byla plachetní loď, musela by čekat na příznivý vítr. Bez větru plachetní lodě jezdit nemohou, to je totéž jako automobil bez benzínu."
Kypros dává signály malým parníkům dozorčí přístavní rady, že již pojedeme, a dostává odpověď: "Moře svobodné." Spustí tedy turbínové píšťaly a my loučíme se s estonskými břehy, po kterých válejí se mlhy, jako by chtěly říci: "Nestojí za to dívat se dozadu, nic dobrého jste u nás nezažili."
Nicméně několik sentimentálních návratců mává špinavými šátky. Na molu stojí skupina estonských chlapců a holčiček z nedalekých rybářských chat a vyplazuje na nás jazyk.
Tři zarostlí Tyroláci drží se za ruce a zpívají:
Wann ich kumm, wann ich kumm,
wann ich wieder, wieder kumm...
Prohlížím si nadpisy na lodi. Jsou velmi duchaplné: "Zpozorujete-li požár na lodi, oznamte to staršímu důstojníkovi." "Na kapitánský můstek nemá obecenstvo přístupu." "Klíč od skladiště ochranných pasů nalézá se u mladšího důstojníka, kterému budiž hlášen každý nešťastný případ." Připisuji pod to: "Potopí-li se loď, oznamte to kapitánovi."
Jdu se podívat do kantýny, a jako kdyby do mne nůž vrazili, vítá mne nadpis: "Výčep lihovin se přísně zakazuje."
Kde je to kouzlo námořnického rumu, whisky, grogu? Kde jsou opilí staří námořníci Kiplinga, kteří chtěli píti přemnoho a volali "johoho, johoho", a také pili.
Místo toho prodávají ovesné pivo, limonády, pokroutky, perníky a čokoládu, jako kdyby školní dítky dělaly pod dozorem pánů učitelů výlet na konci školního roku.

Na druhém konci lodi jest druhá kantýna, která poskytuje týž smutný obraz, jako by se nad ní vznášela ruka dr. Foustky a prof. Batěka. Prodávají tam citróny, jablka, slanečky, olejovky, rybí konzervy a pohlednice. Dostanete tam též mizerné německé cigarety a ještě horší doutníky.
Pokračuji v prohlídce lodi a objevuji ještě několik nadpisů, týkajících se záchranných člunů a pravidel, jak se mají spouštět. Jeden záchranný člun mne zajímá. Má vespodu pořádnou díru. Nahlédnu též do kajuty k námořníkům. Pijí kávu, jsou střízliví, nekouří z krátkých dýmek. U jednoho v ruce je tlustá kniha s červenou ořízkou. Mám podezření, že je to bible. Zavírám tiše dvéře, omlouvaje se, že jsem se zmýlil, a jdu se nadýchat čerstvého vzduchu na přídi lodi, která právě dává signály lodi, vezoucí ruské zajatce do vlasti.
Všechno vylézá na palubu. Na lodi s Rusy vytahují rudý prapor.
Lodi se potkávají a mluví spolu. Oni i my máváme šátky, křičíme "urá", a zde i tam mnohému vytrysknou slzy z očí, za které se nikdo nestydí.
Dlouho ještě nesou se naše vzájemné pozdravy po širé mořské hladině zálivu a nesou se ozvěnou naproti ke křídovým skalám ostrova Silgitu.
Hladina zálivu je klidná. Rackové poletují nad mořem, spouštějí se, potápějí.
Pan inženýr, jako vždy, moudře podotýká: "Tento pták nazývá se rackem chechtavým, poněvadž jeho křik podobá se lidskému chechtotu, kdyby se nechechtal..." "Hodil bych vás přes palubu," pravím vážně.
Míjíme dlouhý pruh nějaké země a pan inženýr upřímně doznává: "Jest to ostrov, poněvadž jest obklopen ze všech stran vodou. Byl-li by ten pruh země spojen z jedné strany s pevninou, byl by to poloostrov."
Kolem pana inženýra tvoří se kroužek posluchačů. Pan inženýr ukazuje na rybářské loďky v zálivu a říká určitě: "Moře jest bohaté rybami a rybolov jest jediným zaměstnáním rybářů. Mnohé ryby se požívají navzájem, v opáčném případě zahynuly by hladem. Žralok jest nebezpečný lidem v moři se koupajícím. Moře bývá mělké i hluboké. Mořská voda jest slaná."
Posluchači vyzdvihují pana inženýra do výše a houpají ho nad mořskou hlubinou. Pan inženýr křičí: "Upustíte-li mne, utonu." Někdo přináší vědro mořské vody, pana inženýra pokládají na palubě a polévají vodou a odvádějí do topírny sušit. Je tak překvapen, že si nemůže na žádnou pravdu vzpomenout, a vzpamatuje se teprv při večeři, kdy se zmiňuje jako mimochodem: "Hrách zůstává kulatým i ve stavu vařeném."
Jest to sice svatá pravda, ale tenhle hrách, který nám dali v polévce, musel při vaření stávkovat a jest tvrdý jako Karlův most.
Co nás mile v polévce překvapilo, byly též sušené švestky, jablka a ovesné otruby a jikry ze slanečka.
Představte si, že většina snědla předtím studenou masitou, tučnou konzervu, v kantýně kousek čokolády, marcipánu, jablka, marinovaného sledě, nakládanou cibulku, olejové rybičky a vypila ovesné pivo a limonádu.
Jaká důstojná průprava k mořské nemoci, která se skrývala kdesi na obzoru na širém moři.
Setmělo se úplně. Na ostrově Silgitu blikaly majáky tmou a počal foukat severozápadní vítr, a když jsme opustili záliv, vlny nedaly na sebe čekat a přihlásily se samy s plnou vervou a energií.
Kypros počal řezat vlny, které bolestí řvaly tichou nocí a rozzuřeny snažily se jej potopit, srazit do hlubiny.
Kypros zatančil takový "cake walk" na mořských vlnách, až nám z toho bylo doopravdy špatně. Idea svornosti zvítězila na celé čáře. Všichni bez rozdílu stran, smýšlení, národnosti drželi se za břicho, čili, jak to krásně vyjádřil pan profesor Zemánek: "Myslím, že nás to strhá."
Všichni spisovatelé vypravující o svých cestách po moři zmiňují se o mořské nemoci, dělají ze sebe hrdiny. Všichni vrhli, jen pan spisovatel nevrhl. Činím čestnou vyjímku.
Já byl také v tom. Vzalo mne to tak silně, že jsem si, ponejprv ve svém životě, vzpomněl na pánaboha a modlil se vroucně nad řvoucím mořem: "Svrchovaný bože, přibližuji se k tobě v duchu a v pravdě toužím s tebou mluviti, ačkoliv vidíš, co dělám. Ale ty jsi mne stvořil ke chvále slávy tvé a máš lítost s mojí ubohostí. Slibuji tobě, že s tvou pomocí budu ostříhati tvého zákona, zříkám se všeliké cesty bludné a nepravosti, nechci táhnouti jho s nevěřícími a bezbožnými a budu psáti do Čecha a napíši oslavnou báseň na papežského nuncia."
Výsledek byl ten, že jsem třesoucí se rukou napsal do svého deníku: "Je mně pořád hůř a hůř. Modlitba

mně nepomohla."
Vycházející slunko nad rozbouřeným mořem našlo nás v téže samé pozici nad zábradlím, v jaké jsme byli v noci.
Pan inženýr, sklánějící vedle mne hlavu nad vlnami, šeptem pronesl: "Na souši se mořská nemoc nevyskytuje."
A já ubožák neměl ani tolik síly, abych ho hodil přes palubu v oběť rozbouřenému moři...
VI
Praktické provádění všech těch různých pohybů, kterým věda i lidé říkají mořská nemoc, trvalo celkem půldruhého dne. Na lodi to vyhlíželo smutně, poněvadž nikdo, ani kapitán nevěděl, kam vlastně jedeme. Tvrdil, že loď musí řezat vlny, proti čemuž pravda nikdo ničeho nenamítal, ale vítr i vlny měnily stále svůj směr a tak jsme křižova1i jako nějaká pirátská loď, která se bojí břehu.
K večeru druhého dne počal opět tanec, horší než den předtím, a všichni jsme si přáli, aby už to nějak s námi skončilo.
Kapitán nás těšil, že tohle ještě není nic, že však jednou musel křižovat a řezat vlny plných čtrnáct dní, a to jel ještě jenom malou vzdálenost z Gdanska do Rigy, a nyní jedeme dokonce z Revelu do Štětína.
Počali jsme si zvykat na mořskou nemoc a začala nám chutnat dokonce i ta proslulá říšsko-německá polévka ze sušených švestek s rozvařenými slanečky.
K ránu vylezl pan inženýr na palubu a počal křičet: "Země, země." Tak asi křičel ten námořník v koši stožáru na korábu Kolumbově, když ten jel objevovat Ameriku. I páni učitelé nám to tvrdili, že ten námořník křičel: "Země, země." Pan inženýr se to naučil nazpaměť a nyní použil toho historického rčení, i zahulákal ještě jednou: "Země, země!"
Optali jsme se kapitána, kde to jsme. Po dlouhém hledání a měření prohlásil, že u dánských nebo švédských břehů nebo též může být, že to bude nějaký z ostrovů patřících prvému či druhému království.
Toto přesné Označení místa našeho pobytu způsobilo všeobecné vzrušení. Nějaká paní dala se do pláče, že už Německo neuvidí, když nás přivezli místo do Štětína k naproti položenému břehu.
Chodil jsem mezi rozčilenými muži a přikládal polénko do ohně vypravováním, že nás vezou do Ameriky.
Naštěstí vítr opět změnil svůj směr a Kypros byl přinucen řezat vlny směrem jižním, k Německu.
Nezůstalo však při tom a za ten den jsme jeli ještě k jihovýchodu, k severovýchodu, opět k jihu, pak na severozápad, a nakonec na jihozápad.
Pan inženýr dole na slamníku v podpalubě uvažoval hlasitě: "Vynalezením kompasu lodi mohou určiti jih, sever, západ i východ. Na jihu nalézá se jižní točna, na severu severní." Ta paní, která plakala, když jsme byli "buď u Švédska nebo u Dánska", dostala hysterický záchvat a křičela, že na severní točnu nepojede, že se bojí.
Pan inženýr nedal se však přerušit a vykládal dál: "Západní točna nebo východní neexistuje, jsou jenom dvě, severní a jižní, stejně jako severní a jižní polokoule. My patříme k severní polokouli, a kdyby mezi námi jeli Austrálci, patřili by k jižní polokouli. Země jest kulatá a točí se kolem své osy neustále, den ode dne, rok od roku. Jestli budeme zítra ve Štětíně, to znamená, že jsme šťastně dojeli a že Štětín je přístav." Pak se napil ovesného piva a sledován nepřátelskými pohledy šel spát.
V noci následujícího dne přestal vítr, Kypros neměl už žádnou práci s řezáním vln a vedl si úplně spokojeně. Kapitán určil jemu směr na Swinemünde, nebe se vyjasnilo a k polednímu počali se objevovat opět rackové. Obzor vpředu se více nehoupal a byla taková tichá, klidná voda, jako na rybnících v Hostivaři.
Odpůldne objevily se pahorky na pobřeží s hustými borovými lesy a ještě za světla přijeli jsme do Swinemünde s jeho majákem, rybářstvím, opuštěnými lázněmi a kasárnami pro námořníky, kterých tam dnes můžete na prstech spočítat.
Veliký opevněný přístav válečný, chlouba Německa, jest dnes v rozvalinách. Němci musili ho vyhodit do povětří, stejně jako hrdé dreadnoughty, jejichž zbytky válí se dnes v rozbitém přístavu.
Ale kapela na břehu musí být, stará vojenská hudba, která nás vítá v Pruském Pomoří při ústí Swiny do Baltického moře.
Pan inženýr při pohledu na tu spoustu nemůže se nevyjádřit: "Vyhozená válečná loď do povětří nehodí se více k upotřebení. Poněvadž se tu vlévá Swina do moře a německy ‚ústí' nazývá se ‚Münde', místo toto

jmenují správně Swinemünde, jestli Labe, tak Elbemünde, Rýn - Rheinmünde. To jest přece logické."
Loď vjíždí do průplavu oderského, spojujícího přístav se Štětínem, což nutí opět pana inženýra k tomuto logickému názoru: "Jestli by Odry nebylo, Štětín by přestal být největším pruským přístavem obchodním, a my bychom byli nuceni jet do Štětína nikoliv po vodě, ale po dráze, a nemohli by tu bez vody stavět lodě. Proto můžeme říci, že Odra jest dobrodiním Štětína."
Z tohoto učeného rozjímání vytrhl nás rachot spouštěné kotvy. Budem zde stát a přijde nás prohlédnout zdravotní komise.
Když komise přijela, propouštěli nás jednotlivě před komisi. Nedělají s vámi dlouhých řečí. Požádají vás, abyste vyplázl jazyk, a to jest všechno.
Když všech několik set zajatců vyplázlo jazyk na slavnou zdravotní komisi, ona byla velice spokojena a odjela. My zdvihli kotvu. Kapela na břehu nám ještě zahrála "Heil dir im Siegerkranz" a my průplavem Odry vjíždíme do hlavního města Pomořanska.
Bude prý tam slavnostní uvítání.
Večerní České slovo 13/ 1 3 8 15 19 25, 3. 1. až 1. 2. 1921
vojtisek.tripod.com/hasek/